

УДК 33.332.025.1

Скупейко В.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Львівського державного університету бізнесу та права

АНАЛІЗ СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ

Визначено систему стратегічного планування розвитку сільського господарства та його підприємств як таку, яка поширюється на регіональний та місцевий рівні. Проведено аналіз організаційно-управлінського забезпечення як передумови зміцнення конкурентоспроможності вітчизняних сільськогосподарських підприємств як системи. Узагальнено результати аналізу інституційно-організаційного забезпечення функціонування та реалізації потенціалу конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств України, а також інфраструктурного середовища. Проведено характеристику економічного блоку інституційно-економічного середовища.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, стратегічне планування, організаційно-управлінське забезпечення, інституційно-організаційне середовище, інституційно-економічне середовище, інфраструктурне середовище, імплементація.

АННОТАЦИЯ

Определено, что система стратегического планирования развития сельского хозяйства и его предприятий распространяется на региональный и местный уровни. Проведен анализ организационно-управленческого обеспечения как предпосылки укрепления конкурентоспособности отечественных сельскохозяйственных предприятий как системы. Обобщены результаты анализа институционально-организационного обеспечения функционирования и реализации потенциала конкурентоспособности сельскохозяйственных предприятий Украины, а также инфраструктурной среды. Проведена характеристика экономического блока институционально-экономической среды.

Ключевые слова: сельскохозяйственные предприятия, стратегическое планирование, организационно-управленческое обеспечение, институционально-организационная среда, институционально-экономическая среда, инфраструктурная среда, имплементация.

ANNOTATION

It is determined in the article that the system of strategic planning regarding the development of agriculture and agricultural firms pertains to regional and local levels. The author has analyzed organizational and managerial aspects as the prerequisites for enhancing the competitiveness of domestic agricultural enterprises. The paper has summarized the results of exploring institutional and organizational aspects of fulfilling a competitiveness potential of agricultural enterprises as well as the infrastructure. The author has characterized economic aspects of an institutional and economic environment.

Key words: agricultural firms, strategic planning, organizational and managerial aspects, institutional and organizational environment, institutional and economic environment, infrastructure, implementation.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні в Україні розроблено низку важливих документів стратегічного характеру, інституціалізація яких мала б істотний вплив на системні зміни у вітчизняному сільському господарстві, що позначилося б і на посиленні конкурентних позицій підпри-

ємств галузі. Йдеться про Єдину комплексну стратегію та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 рр., проект закону України «Про стимулювання розвитку агропромислового комплексу», проект закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» [1]. Положення цих нормативно-правових актів стратегічного характеру містять низку більш конкретних заходів та цільових орієнтирів саме у царині осучаснення виробничо-технологічних процесів, поліпшення матеріально-технічної бази, ресурсного забезпечення та реалізації низки базових умов і можливостей щодо забезпечення розвитку підприємств сільського господарства нашої держави. Що важливо, тут визначено конкретні інструменти реалізації державної політики: аграрні інтервенції, а також різноманітні інструменти фінансової підтримки агропромислових підприємств та ін., механізми введення в Україні ринку земель сільськогосподарського призначення, що за умови виваженої державної політики нівелювання політико-економічних ризиків і загроз має велике значення як для подальшого розвитку галузі, підвищення рівня її інвестиційної привабливості, так і капіталізації, зростання самостійності і самодостатності, підвищення господарської та фінансово-економічної ефективності, нарощування конкурентного потенціалу вітчизняних підприємств сільського господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Утім, закономірним є питання, за рахунок чого конкретно вітчизняні підприємства можуть отримати ту чи іншу підтримку, за рахунок яких джерел вона буде залучена й якими будуть стимули та мотиви бенефіціарів надання відповідної ресурсної та фінансової підтримки. Проведений аналіз [2-8] показав, що в державі відсутнє стратегічне бачення конкретних інструментів, які б дали змогу втілити в життя передбачені стратегічні пріоритети державної політики, і, як наслідок, це б позначилося на зміцненні конкурентних позицій вітчизняних підприємств сільського господарства. Йдеться про різного роду інвестиційні фонди, площадки співпраці, фінансово-ресурсні фонди різних форм власності, програми державно-приватної співпраці і т. ін.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Отже, виникає потреба в узагальненні результатів аналізу інституційно-організаційного, інституційно-економічного та інфраструктурного середовища функціонування та забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств в Україні із визначенням їхніх переваг та недоліків.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Перш за все важливо звернути увагу на те, що в нашій державі система стратегічного планування розвитку сільського господарства та його підприємств поширюється й на регіональний та місцевий рівні. Зокрема, за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, у 2018 р. в нашій державі безпосередні обласні комплексні програми розвитку сільського чи агропромислового виробництва реалізувалися у 20 регіонах, причому більшість із них мала горизонт планування до 2020 р. [1], що позитивно.

Більше того, важливою є саме фінансова підтримка місцевих підприємств, яка, власне, й уможлиблюється через наявність такого роду програм влади. Втім, при цьому є підстави стверджувати про не стовідсоткове охоплення територій нашої держави, а також деякою мірою залишковий принцип планування, коли програми розробляються не стільки з-за потреби, скільки через відповідні методичні рекомендації планування розвитку територій, «спущені зверху». Внаслідок цих недоліків стратегічне планування підтримки розвитку та забезпечення конкурентоспроможності підприємств сільського господарства на місцевому рівні нашої держави залишається не комплексним і не здатне системно і кардинально поліпшити ситуацію.

Щодо організаційно-управлінського забезпечення як передумови зміцнення конкурентоспроможності вітчизняних сільськогосподарських підприємств, то є всі підстави стверджувати, що така система вибудована і загалом сформована. Вона доволі якісно функціонує і представлена вертикаллю органів законодавчої та виконавчої влади, як-от Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство аграрної політики та продовольства України, обласні та районні державні адміністрації з відповідними департаментами агропромислового розвитку. Попри те у вітчизняній практиці набув широкого поширення й розвиток асоціативних структур, а також громадських організацій у сфері агропромислового виробництва, підтвердженням чого є активно діюча дорадча рада при Міністерстві агропромислової політики та продовольства України, а також функціонування Української аграрної конфедерації – об'єднання професійних організацій у галузі агропромислового комплексу, виробників, переробників та сервісні служби аграрного сектору. Конфедерація створена у 2002 р. та об'єднує понад

100 колективних членів найбільших професійних об'єднань, підприємницьких та консалтингових структур АПК, страхового, банківського сектору, а також сфери ресурсного забезпечення сільськогосподарського виробництва. До її складу, зокрема, входять: Українська зернова асоціація, Спілка молочних підприємств України, Асоціація «Укроліяпром», Асоціація фермерів та приватних землевласників та ін. Місцеві осередки конфедерації створені у більшості областей України, і вони представляють інтереси понад 50 тис. суб'єктів господарювання.

Попри те, як показує ефективний зарубіжний досвід, подальшому розвитку цієї системи, а також більш якісній реалізації економікогосподарських інтересів вітчизняних сільськогосподарських підприємств, сприятиме ширша залученість представників бізнесу до органів та структур, причетних до прийняття рішень у системі державної політики. Для цього необхідне створення колегіальних структур при органах влади і включення до них на паритетних засадах представників вітчизняних сільськогосподарських підприємств. Це попри інші важливі завдання сприятиме формуванню «спільного бачення» перспектив та напрямів реалізації політики формування потенціалу конкурентоспроможності вітчизняних сільськогосподарських підприємств.

Тому, що в Україні галузь сільського господарства реалізує значну роль та останніми роками істотно посилює свою важливість в економіці, великою мірою послугував розвиток її інфраструктури. Це підтверджується й результатами чисельних досліджень, у яких доводиться достатній рівень її розвиненості за напрямками: інфраструктура ринку ресурсів і продукції (товарні біржі, агроторгові домів, аукціони, ярмарки, оптово-роздрібні ринки, агросервісні кооперативи), інфраструктура ринку фінансових ресурсів і послуг (комерційні банки, кредитні кооперативи, кредитні спілки, фондові, валютні біржі, страхові компанії), інфраструктура ринку інформаційних та інших супутніх послуг (консалтингові фірми, дорадчі служби, маркетингові центри, інформаційно-консультаційні центри, системи моніторингу ринків та цін, ін.) [2-4].

Багаточисленними є й інші висновки, згідно з якими ефективність вітчизняних підприємств (і, відповідно, їх конкурентоспроможність) була б значно вищою за умови становлення виробничо-збутової інфраструктури АПК як єдиного комплексу, подальшої розбудови транспортно-логістичного та збутово-складських сервісів, створення рівних умов для становлення і розвитку всіх учасників та форм інфраструктури, активізації діяльності елементів сектору виробничих послуг. Таким чином, важливо, щоб ці напрями розвитку інфраструктури сільськогосподарського виробництва враховувалися не лише в державній політиці, а й стали орієнтирами в системі заходів зі зміцнення інфра-

структурної компоненти конкурентоспроможності підприємств.

Узагальнення результатів аналізу інституційно-організаційного забезпечення функціонування та реалізації потенціалу конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств України подано в табл. 1.

Іншим не менш важливим у контексті формування якісного інституційно-економічного середовища господарювання та забезпечення конкурентоспроможності підприємств сільськогосподарства України напрямом є господарсько-фінансовий бік справи, який доречно розглядати передусім за такими елементами, як макроекономічний, фінансово-інвестиційний та ресурсний. Головні результати за підсумками аналізу цих компонент подано в табл. 2. Підставами для таких висновків є аргументи, наведені нижче.

Так, після втрат підчас світової фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр. та політико-економічної нестабільності 2014-2015 рр. підприємства сільськогосподарства України починаючи з 2016 р. продемонстрували позитивну динаміку за показником обсягу сільськогосподарської продукції, у т. ч. в усіх категорі-

ях господарств. Зросла й урожайність окремих важливих сільськогосподарських культур, зокрема пшениці, за якою Україна посіла сьоме місце у світі [5]. Нарощування виробництва сільськогосподарських культур зернової та олійнової груп дало змогу істотно збільшити обсяги експорту продукції вітчизняних сільськогосподарських підприємств на експорт, забезпечивши у т. ч. позитивне зовнішньоторговельне сальдо за продукцією сільськогосподарської галузі та понад 40% частки в загальному експорті вітчизняної економіки [6, с. 7-9].

Зазначене є свідченням поліпшення макроекономічного середовища функціонування підприємств сільськогосподарства.

Ще більш вагомим макроекономічним аспектом конкурентоспроможності підприємств сільськогосподарства України на сьогоднішньому етапі розвитку держави є те, що, з одного боку, відкриваються нові можливості, пов'язані з активними євроінтеграційними прагненнями, перевагами від участі в СОТ та реалізації Угоди про асоціацію з ЄС, а, з іншого – посилюється необхідність формування потужних конкурентних позицій, що дали б змогу не лише протидіяти імпорту та конкурувати за місце на

Таблиця 1

Інституційно-організаційне та інфраструктурне середовище функціонування та забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств в Україні (узагальнено автором)

Елементи	Характеристики елементів	Переваги	Недоліки
Система планування розвитку галузі та її підприємств	<u>Розпорядження Кабінету Міністрів України:</u> - «Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року»; - «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року» <u>Регіональні програми розвитку агропромислового комплексу</u>	Наявність стратегічних планових документів розвитку вітчизняного аграрного сектору економіки; поширеність стратегічного планування розвитку галузі та її суб'єктів на регіональний та місцевий рівень	Відсутність диференціації стратегічних планів за галузями і формами сільськогосподарства, видами підприємств; незакладеність в основу стратегічної політики базисних засад модернізації виробництва і зміцнення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств; незорієнтованість стратегічного планування на конкретні інституційно-організаційні елементи реалізації планових завдань і цільові орієнтири
Організаційно-управлінська структура	Наявність Сільськогосподарської дорадчої служби при Міністерстві аграрної політики та продовольства України; функціонування Української аграрної конфедерації, Української зернової асоціації, Спілки молочних підприємств України, Асоціації «Укроліяпром», Асоціації фермерів та приватних землевласників та ін. асоціативних структур та громадських організацій у сфері сільськогосподарства	Вибудованість системи владних структур, бізнес-асоціацій та громадських структур із регулювання та забезпечення функціонування і розвитку сільськогосподарства та його підприємств	Неінституціалізованість колективно-громадських структур та для представництва інтересів підприємств сільськогосподарства у сфері планування, організації, реалізації та контролю політики розвитку галузі сільськогосподарства та її підприємств
Інфраструктурне забезпечення	<u>Елементи інфраструктури:</u> - ринку ресурсів і продукції; - бізнес-середовища; - ринку фінансових ресурсів та послуг; - ринку інформаційних послуг	Розвиненість базових елементів виробничо-господарської, комерційно-збутової та ринкової інфраструктури сільськогосподарського виробництва	Слабкість інфраструктурної компоненти конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, необхідність становлення єдиного комплексу і подальшої розбудови транспортно-логістичної та збутово-складської інфраструктури, розвитку всіх учасників та форм інфраструктури, сектору супутніх послуг

зовнішньому ринку, а й розвиватися і нарощувати обсяги виробництва сільськогосподарської продукції [7].

Значним потужним чинником впливу на розвиток галузі сільського господарства України та її підприємств стала імплементація Угоди про асоціацію з ЄС. Головним позитивним вислідом тут є усунення несиметричності умов торгівлі між ЄС та Україною, що забезпечило безмитний доступ на ринок ЄС української сільськогосподарської продукції в рамках тарифних квот, а це до 1 млн. т пшениці, 350 тис. т ячменю, 650 тис. т кукурудзи. Крім того, зближення інституційно-правових норм вітчизняної аграрної політики та законодавства з відповідними нормами ЄС сприятиме підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, що спеціалізуються на трудо- і капіталомістких видах агропродовольчої продукції через удосконалення системи стандартизації продукції, переорієнтацію програм державної підтримки на малі та середні господарства, сприяння розвитку кооперативних відносин для формування власних продуктових ланцюжків із виходом на національний та європейський ринки, інституалізацію міжпрофесійних організацій в агро-

продовольчому комплексі для вирівнювання можливостей впливу всіх учасників агропродовольчих ринків на процеси обміну і розподілу сільгосппродукції [8, с. 14].

Разом із тим наявний і зворотний бік справи. Послабивши технічні бар'єри просування вітчизняної продукції на ринок ЄС, Угодою передбачено паритетні дії з боку України, внаслідок чого справедливо очікувати в найближчій перспективі також і зростання масштабів поступлення на внутрішній ринок нашої держави імпортової продукції сільського господарства, що, своєю чергою, призведе до ускладнення умов конкуренції сільськогосподарських підприємств, у т. ч. в сегменті імпортової продукції кінцевого споживання з високим рівнем доданої вартості.

Із зазначеною загрозою тісно пов'язана й інша, а саме те, що суттєво знижує конкурентоспроможність більшості вітчизняних підприємств – виробників агропродовольчої продукції, – її невідповідність міжнародним і європейським стандартам якості та безпечності. Своєю чергою, впровадження таких стандартів ускладнюється тим, що понад 98% картоплі, 88% овочів, 80% плодоягідної продукції,

Таблиця 2

Характеристика економічного блоку інституційно-економічного середовища функціонування та забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств в Україні (узагальнено автором)

Елементи	Переваги	Недоліки
Макро-економічний	<ul style="list-style-type: none"> - Пожвавлення виробництва в експорторієнтованих галузях сільського господарства внаслідок лібералізації режиму доступу до зовнішніх ринків завдяки членству держави у СОТ; - вищий рівень доступності ринку ЄС, прискорення структурних реформ в аграрному секторі в умовах реалізації Угоди про асоціацію з ЄС; - сприятливі інституційні та ресурсні макроекономічні передумови розвитку підприємств сільського господарства в Україні 	<ul style="list-style-type: none"> - Посилення конкуренції на внутрішньому ринку сільськогосподарської продукції, у т. ч. імпортової продукції кінцевого споживання з високим рівнем доданої вартості; - необхідність залучення інвестицій у впровадження міжнародних та європейських стандартів якості і безпечності сільськогосподарської продукції; - зростання залежності фінансово-економічної ефективності та стійкості сільськогосподарських виробників від державної підтримки у сфері здешевлення собівартості, збалансування попиту і пропозиції, стабілізації цін; - актуалізація проблеми формування замкнених циклів виробництва, створення локальних інтегрованих структур, розвитку кооперативних відносин
Фінансово-інвестиційний	<ul style="list-style-type: none"> - Наявність системи банківських та інших фінансово-інвестиційних структур; - реалізація державної фінансово-бюджетної підтримки підприємств; - функціонування на внутрішньому ринку міжнародних інститутів та інституцій фінансової підтримки підприємств АПК 	<ul style="list-style-type: none"> - Висока вартість і складність доступу до фінансово-інвестиційних ресурсів; - нерозвиненість системи та слабкість можливостей вітчизняних інвестиційних інститутів; - відсутність спеціалізованих фондів інвестування та фінансування програм розвитку виробництва й експортного потенціалу; - нерозвиненість системи співпраці з інформаційно-аналітичними агентствами, суб'єктами експертизи проєктів, девелоперськими центрами, у т. ч. нерезидентами
Ресурсний	<ul style="list-style-type: none"> - Становленість сфери дистрибуції техніко-технологічного та матеріально-технічного забезпечення функціонування сільськогосподарських підприємств; - розвиток елементів інфраструктури ресурсного та іншого забезпечення функціонування і розвитку АПК; - розвиненість системи підготовки кадрів для підприємств сільського господарства 	<ul style="list-style-type: none"> - Несформованість центрів консалтингової інфраструктури, доступних суб'єктів дорадництва, у т. ч. у сфері впровадження міжнародних стандартів якості та безпеки; - нерозвиненість системи кооперування сільськогосподарських виробників, зокрема у сфері спільного залучення і формування ресурсного забезпечення; - відсутність узгодженої системи формування та реалізації інтелектуально-кадрового потенціалу підприємств

70% молока і до 40% м'яса зосереджено в господарствах населення [8, с. 109].

Звернімо увагу й на те, що, оскільки все більше загострюється конкуренція вітчизняних сільськогосподарських підприємств із представниками держав із високим рівнем розвитку сільськогосподарського виробництва, зростає й залежність фінансово-економічної ефективності та стійкості вітчизняних сільськогосподарських виробників від державної підтримки у сфері здешевлення собівартості, збалансування попиту і пропозиції, стабілізації цін. Справа в тому, що конкуренти мають таку підтримку, зокрема у вигляді компенсації частки витрат на основні засоби виробництва, здешевлення кредитів, оплати тимчасового складування продукції й утримання худоби в господарстві до кращих цін, квотування виробництва, здійснення інтервенційних та інших операцій, здешевлення витрат фермерських господарств на просування продукції до споживача і т. ін.

Іншою актуальною сьогодні потребою в контексті реалізації програм зі зміцнення конкурентоспроможності вітчизняних сільськогосподарських підприємств є створення замкнених циклів виробництва, локальних інтегрованих структур, розвиток кооперативних відносин. Це більш перспективні та ефективні форми господарювання, що дають змогу зміцнити конкурентні позиції в умовах сьогодишнього все складнішого конкурентного середовища.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Вітчизняним підприємствам сільського господарства в процесі реалізації програм зміцнення конкурентоспроможності важливо враховувати й поточну ситуацію на внутрішньому ринку відносно фінансово-інвестиційного та ресурсного забезпечення сільськогосподарського бізнесу. Загалом фінансове і ресурсне забезпечення, зокрема в сільському господарстві, в Україні є. Існує доволі широка пропозиція державної фінансової підтримки, коштів із фондів міжнародних структур, які підтримують сільське господарство, спеціалізованих та загальних програм банківського, іншого кредитування. У нашій державі розвинена мережі підприємств зі збуту сільськогосподарської техніки та обладнання паливо-мастильних матеріалів. Сформована й система підготовки кваліфікованих кадрів різних рівнів спеціалізації, кваліфікації та компетентностей.

Разом із тим, тут наявна й низка проблем, які об'єктивно перешкоджають реалізації ефективних програм зі зміцнення конкурентоспроможності представників вітчизняного сільськогосподарського бізнесу. Йдеться про, по-перше, високу вартість залучення фінансово-кредитних та інвестиційних ресурсів; по-друге, високий рівень трансакційних витрат доступу до інвестицій та кредитів; по-третє, відсутність структур, що спеціалізуються на фінансуванні

програм здешевлення собівартості сільськогосподарського виробництва, придбання й упровадження у виробничий процес сучасних техніки і технологій; по-четверте, все ще відсутність ринку землі і через це – проблеми з доступом підприємств до земельних та інших господарських ресурсів; по-п'яте, брак спеціалізованих кадрів у сфері селекції рослин і тварин, висококваліфікованих менеджерів, здатних керувати процесами модернізації виробничої бази, виходу та ефективного конкурування на зовнішніх ринках збуту, особливо країн із високим соціально-економічним розвитком.

Виявлені недоліки зовнішнього середовища об'єктивно потребують урахування та усунення в процесі реалізації ефективної політики зміцнення конкурентоспроможності вітчизняних сільськогосподарських підприємств. При цьому важливим є й узгодження рішень із сучасними тенденціями розвитку сільськогосподарських підприємств, вивчення яких є предметом подальших досліджень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Інтернет-ресурс Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <http://minagro.gov.ua/system/files/Региональні%20програми%20розвитку%20АПК.pdf>.
2. Бачуріна І. Поняття аграрного ринку: зміст та сутність. Економіка АПК. 2009. № 10. С. 108-111.
3. Внукова Н.М. Управление развитием рыночной инфраструктуры: методологический и организационный аспекты. Х.: Форт, 1998. 132 с.
4. Гуменюк О.О. Инфраструктурне забезпечення функціонування агропромислового ринку. Інноваційна економіка. 2013. № 3(41). С. 56-61.
5. World Agricultural Production. URL: <http://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/production.pdf>.
6. Реальний сектор економіки України: пріоритети розвитку в умовах зміни вектора економічної політики: аналіт. доп. / О.В. Собкевич, А.В. Шевченко, К.М. Михайличенко та ін. К.: НІСД, 2017. 40 с.
7. Лупак Р.Л., Лихолат С.М. Ідентифікація концептуальних характеристик і взаємозв'язків процесів імпортозаміщення та забезпечення економічної безпеки держави. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. 2017. Вип. 2. С. 66-74.
8. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості: наукова доповідь / За ред. В.М. Гесця та Т.О. Осташко; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». К., 2016. 184 с.

REFERENCES:

1. Internet-resurs Ministerstva ahrarnoi polityky ta prodovolstva Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://minagro.gov.ua/system/files/Региональні%20програми%20розвитку%20АПК.pdf>.
2. Bachurina I. Poniattia «ahramoho rynku»: zmist ta sutnist / I. Bachurina // Ekonomika APK. – 2009. – № 10. – S. 108-111.
3. Vnukova N. M. Upravlenie razvitiem rynochnoj infrastruktury: metodologicheskij i organizacionnyj aspekty / N. M. Vnukova. – H.: Fort, 1998. – 132 s.

4. Humeniuk O. O. Infrastrukturne zabezpechennia funktsionuvannia ahropromyslovoho rynku / O. O. Humeniuk // Innovatsiina ekonomika. – № 3(41). – 2013. – S. 56-61.
5. World Agricultural Production [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/production.pdf>.
6. Realnyi sektor ekonomiky Ukrainy: priorityety rozvytku v umovakh zminy vektora ekonomichnoi polityky: analit. dop. / [Sobkevykh O. V., Shevchenko A. V., Mykhailychenko K. M. ta in.]. – K.: NISD, 2017. – 40 s.
7. Lupak R. L. Identyfikatsiia kontseptualnykh kharakterystyk i vzaiemoz'iazkiv protsesiv importozamishchennia ta zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy / R. L. Lupak, S. M. Lykholat // Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Seriia ekonomichna / holovnyi redaktor R. I. Blahuta. – Lviv: LvDUVS, 2017. – Vyp. 2. – 66-74 (288 s.).
8. Implementatsiia Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS: ekonomichni vyklyky ta novi mozhyvosti: naukova dopovid / za red. V. M. Heitsia ta T. O. Ostashko; NAN Ukrainy, DU «In-t ekon. ta prohnozuv. NAN Ukrainy». – K., 2016. – 184 s.

Skupeiko V.V.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Accounting and Taxation,
Lviv University of Business and Law*

ANALYSING THE ENVIRONMENT OF FUNCTIONING AND PROMOTION OF COMPETITIVENESS OF AGRICULTURAL FIRMS IN UKRAINE

It is determined in the article that the system of strategic planning regarding the development of agriculture and agricultural firms pertains to regional and local levels. In fact, there is a lack of strategic documents that might have a significant impact on systemic changes in Ukraine's agriculture and may positively strengthen competitive positions of enterprises in the industry. It still remains unclear how the firms should actually obtain a support, what sources have to be involved, as well as what incentives and motives of beneficiaries are crucial for providing an appropriate resource and financial support. That is why the issue of financial aid for local firms has to be treated as incomplete and insufficient in improving the situation.

The author has analysed organizational and managerial aspects as the prerequisites for enhancing the competitiveness of domestic agricultural enterprises. Legislative bodies, executive authorities, and associative structures are described. The article presents an effective international practice and ways for satisfying economic interests of domestic agricultural firms.

The paper has summarized the results of exploring institutional and organizational aspects of fulfilling a competitiveness potential of agricultural enterprises, as well as the infrastructure. The analysis is dedicated to the following elements: planning of the industry development (incl. enterprises); organizational and management structure; infrastructure support. Their advantages and disadvantages are indicated.

The author has characterized economic aspects of an institutional and economic environment. Macroeconomic, financial, investment and resource components are investigated. Their pros and cons are displayed. Despite technical barriers and threats, macroeconomic environment in Ukraine has evolved thanks to the participation in the WTO and the implementation of European integration measures aimed at applying best practices, establishing strong competitive positions, creating closed-loop production cycles and local integrated structures, developing cooperative relations.